

Propietats i aplicacions de les plantes medicinals

ANNEX

2n batx. A, curs 2019-2020
Àmbit de biologia
Departament de ciències
22 d'octubre del 2019

Índex:

1. HETERÒSIDS I SUCRES	3
1.1 Àloe vera (<i>Aloe vera</i>)	3
1.2 Cucut (<i>Primula veris</i>)	3
1.3 Fonoll (<i>Foeniculum vulgare</i>)	4
1.4 Hepàtica (<i>Anemone hepatica</i>)	4
1.5 Heura (<i>Hedera helix</i> L.)	5
1.6 Hisop (<i>Hyssopus officinalis</i>)	5
1.7 Llorer (<i>Laurus nobilis</i>)	6
1.8 Pericó (<i>Hypericum perforatum</i>)	6
1.9 Romaní (<i>Rosmarinus officinalis</i>)	7
1.10 Rosella (<i>Papaver rhoeas</i>)	7
1.11 Sempreviva borda (<i>Helichrysum arenarium</i> De Candolle)	8
1.12 Til·ler (<i>Tilia cordata</i> Mill.)	8
2. ALCALOIDES	9
2.1 Còlquic (<i>Colchicum autumnale</i>)	9
2.2 Espígol (<i>Lavandula angustifolia</i>)	9
3. GOMES, MUCÍLAGS, PRINCIPIS AMARGS I TANINS	10
3.1 Calèndula (<i>Calendula officinalis</i> L.)	10
3.2 Dent de lleó (<i>Taraxacum officinale</i>)	10
3.3 Malva (<i>Malva sylvestris</i>)	11
3.4 Margarida (<i>Bellis perennis</i>)	11
3.5 Te de roca (<i>Jasione glutinosa</i> DC)	12
4. OLIS ESSENCIALS, RESINES, BÀLSAMS I OLEORESINES	13
4.1 Camamilla (<i>Matricaria chamomilla</i>)	13

4.2 Espernallac (<i>Santolina chamaecyparissus</i> L.)	13
4.3 Farigola (<i>Thymus vulgaris</i> L.)	14
4.4 Julivert (<i>Petroselinum sativum</i>)	14
4.5 Marduix (<i>Origanum majorana</i> L.)	15
4.6 Maria lluïsa (<i>Aloysia citrodora</i>)	15
4.7 Menta (<i>Mentha spicata</i>)	16
4.8 Orenga (<i>Origanum vulgare</i> L.)	16
4.9 Ortiga (<i>Urtica dioica</i>)	17
4.10 Saüc (<i>Sambucus nigra</i>)	17
5. ÀCIDS ORGÀNICS I ENZIMS	18
5.1 Esbarzer (<i>Rubus fruticosus</i> L.)	18

1. Heteròsids i sucres

1.1 ÀLOE VERA (*Aloe vera*)

L'àloe vera (*Aloe vera*) és tònic, purgant, emmenagog, antihelmíntic, colerètic i colagog. Actua principalment a nivell de l'aparell digestiu i té un gran paper en dermatologia.

Posseeix virtuts medicinals que el fan un potent tònic estomacal i estimulante de la formació i segregació biliar. A nivell intestinal és laxant (efecte que es transmet també a través de la llet materna al nadó): la seva acció irritant sobre la mucosa de l'intestí prim afavoreix el trànsit

Fotografia 1: Àloe vera (*Aloe vera*), (Guixers, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

intestinal. A més, s'acostuma a aplicar per via externa degut que l'acció de les fulles fresques millora o cura diverses lesions de la pell, és a dir, és vulnerària.

Convé destacar que pot tenir efectes tòxics i irritants, motiu pel qual el seu ús per via interna s'ha de restringir a prescripció mèdica i es suprimirà en cas d'embaràs, lactància, varius, hemorroides, afeccions del ronyó i durant la menstruació.

1.2 CUCUT (*Primula veris*)

Aquesta planta és astringent, vermífuga, antiespasmòtica i, a més a més, també pot actuar per alleujar el dolor sobre tot l'organisme. D'aquesta manera, les seves característiques fan que pugui actuar sobre tres sistemes del cos: és expectorant a nivell de l'aparell respiratori, actua sobre el sistema nerviós gràcies a la seva discreta activitat sedant i les seves arrels estimulen la secreció de mucosa estomacal i de saliva, ajudant l'aparell digestiu.

No té efectes secundaris com a tal, però les dosis elevades poden produir irritació d'estómac, nàusees o vòmits.

Fotografia 2: Cucut (*Primula veris*), (Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

1.3 FONOLL (*Foeniculum vulgare*)

Resulta eupèptic i un excel·lent carminatiu per via interna, a més de ser diürètic. Alleuja el dolor intestinal d'origen digestiu i les flatulències, essent molt útil per tractar problemes gàstrics que requereixen la seva acció estimulante. Es caracteritza per propietats galactògenes i per una discreta activitat expectorant. És més, també pot actuar per via externa: la fulla és vulnerària i estimula el moviment gàstric, mentre que la infusió pot emprar-se per rentats d'ulls en qualsevol cas d'irritació ocular.

Les dosis elevades poden causar salivació intensa i febrícula, mentre que les dosis elevades del seu oli essencial poden provocar convulsions, tremolors, excitació i al·lucinació.

Fotografia 3: Fonoll (*Foeniculum vulgare*), (Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

1.4 HEPÀTICA (*Anemone hepatica*)

L'hepàtica (*Anemone hepatica*) té un efecte demulcent, lleugerament astringent, espasmolític i colagog. A més a més, la planta és vulnerària i es pot utilitzar en forma de decocció per via externa per tractar els ulls inflamats per conjuntivitis.

Utilitzar-la no causa efectes secundaris, motiu pel qual s'acostuma a recomanar prendre'n infusions en casos de febre o tos i per via externa per tractar també d'altres infeccions oculars diferents a l'anteriorment nomenada.

Fotografia 4: Hepàtica (*Anemone hepatica*), (Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

1.5 HEURA (*Hedera helix* L.)

L'heura (*Hedera helix* L.) té propietats

Fotografia 5: Heura (*Hedera helix* L.), (Sant Llorenç de Morunys, 2019). Font: Elaboració pròpia.

hemolítiques, vasoconstrictores, antiespasmòdiques, antibacterianes i antihelmíntiques gràcies als saponòsids triterpènics que conté i, a més, els seus fruits són considerats un purgant enèrgic.

Aquesta planta s'utilitza en afeccions respiratòries, pel mal de quixel i se li dona ús dermatològic per tal de combatre la cel·lulitis.

D'altra banda, no se'n coneixen efectes secundaris.

1.6 HISOP (*Hyssopus officinalis*)

L'hisop (*Hyssopus officinalis*) pot actuar sobre tres sistemes del cos i, a més, posseeix un efecte antisudorífic lleuger i antitussiu.

Així doncs, aquesta planta és capaç d'actuar sobre l'aparell cardiovascular exercint efectes hipertensors, sobre l'aparell respiratori com expectorant i antisèptic, exercint també efectes estimulants i carminatius a nivell de l'aparell digestiu.

Utilitzar aquesta planta no hauria de causar efectes secundaris. Tot i això, convé recalcar que el seu oli essencial sí que pot provocar-ne i cal fer-ne un ús caut, doncs les grans dosis poden acabar provocant convulsions.

Fotografia 6: Hisop (*Hyssopus officinalis*), (Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

1.7 LLORER (*Laurus nobilis*)

Tot i ser una planta poc utilitzada per les seves virtuts medicinals, cal insistir en què sí que pot exercir efectes beneficiosos sobre l'organisme.

D'aquesta manera, el llorer (*Laurus nobilis*) posseeix principalment propietats antireumàtiques i parasiticides, a més a més d'exercir efectes tòncics i estimulants de manera discreta.

Altrament, no se'n coneixen efectes secundaris.

Fotografia 7: Llorer (*Laurus nobilis*), (Guixers, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

1.8 PERICÓ (*Hypericum perforatum*)

De manera general, el pericó (*Hypericum perforatum*) es caracteritza pels seus potents efectes antiinflamatoris, antiflogístics i cicatritzants.

Pel que fa a l'aparell digestiu, és capaç d'ajudar en el tractament de gastritis i úlceres, mentre que també s'utilitza externament per tractar tot tipus de problemes tòpics com ara contusions o inclús ferides obertes.

Fotografia 8: Pericó (*Hypericum perforatum*), (Sant Llorenç de Morunys, 2019). Font: Elaboració pròpia.

D'altra banda, aquesta planta és capaç d'exercir efectes sedants, motiu pel qual s'ha arribat a utilitzar en casos d'excessiu esforç intel·lectual així com per ajudar alguns infants en casos de terrors nocturns. És més, s'especula que també pot exercir efectes antidepressius però que aquests queden ocults pels ja mencionats efectes sedants.

Pel que fa als efectes secundaris, el seu ús extern pot provocar efectes de fotosensibilització, és a dir, després de la seva aplicació la pigmentació de la pell pot canviar en exposar-se a la llum del sol.

11.9 ROMANÍ (*Rosmarinus officinalis*)

Les seves principals virtuts medicinals el fan colerètic, colagog, antiespasmòdic i diürètic. A més a més, pot administrar-se interna i externament, actuant de diferents formes.

Fotografia 9: Romaní (*Rosmarinus officinalis*),
(Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

Pot actuar com a tònic general de la circulació sanguínia (afectant la paret dels vasos sanguinis) i del sistema nerviós. També destaca tant en ginecologia per exercir efectes emmenagogs i antisèptics com en dermatologia pels seus efectes cicatritzants.

No es recomana utilitzar-lo durant l'embaràs, i un ús excessiu pot acabar irritant òrgans com els ronyons o provocar gastritis.

1.10 ROSELLA (*Papaver rhoeas*)

Els pètals i les càpsules de la rosella (*Papaver rhoeas*) exerceixen efectes espasmolítics i demulcents. D'igual forma, poden exercir lleugers efectes sedants (ja que actuen principalment sobre l'aparell respiratori) i, per aquest motiu, s'utilitzen en forma de tisana¹ o xarop com a antitussigen en nens i ancians, disminuint la tos i augmentant l'expectoració de patologies respiratòries.

Aquesta planta també s'utilitza per tractar l'insomni infantil gràcies al seu lleuger efecte sedant, el qual no resulta eficaç en adults o ancians.

No se'n coneixen efectes secundaris ni tòxics.

Fotografia 10: Rosella (*Papaver rhoeas*),
(Solsona, 2019). Font: Elaboració pròpia.

¹ Tisana: preparació similar a una infusió.

1.11 SEMPREVIVA BORDA (*Helichrysum arenarium De Candolle*)

Aquesta planta, tot i poc coneguda, és colèrica, colagoga, diürètica i cicatritzant, entre d'altres.

Així doncs, la sempreviva borda (*Helichrysum arenarium De Candolle*) actua sobre l'aparell digestiu estimulants la segregació de suc gàstrics i pancreàtics.

Exerceix també diversos efectes sobre l'aparell respiratori, actuant com a expectorant i espasmolític, arribant també a utilitzar-se per tractar migranyes. De més a més pot utilitzar-se externament perquè és cicatritzant i antial·lèrgica.

Darrerament, convé destacar que no causa efectes secundaris o tòxics.

Fotografia 11: Sempreviva borda (*Helichrysum arenarium De Candolle*), (Guixers, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

1.12 TIL·LER (*Tilia cordata Mill.*)

Sens dubte, el til·ler (*Tilia cordata Mill.*) es caracteritza pel seu efecte sedant, que s'acostuma a

Fotografia 12: Til·ler (*Tilia cordata Mill.*),
(Sant Llorenç de Morunys, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

aprofitar a partir d'infusions. Tanmateix, aquesta virtut medicinal no és l'única que posseeix, doncs també pot exercir efectes antiespasmòdics, sudorífics, colerètics, colagogs i inclús estimulants del sistema immunitari.

Totes aquestes virtuts fan que resulti un arbre molt preuat en fitoteràpia, el qual pot utilitzar-se per tractar migranyes, problemes nerviosos o com a suport pel tractament de malalties víriques², per exemple.

D'altra banda, el til·ler (*Tilia cordata Mill.*) no es caracteritza per causar efectes tòxics o secundaris.

² Malaltia vírica: malaltia causada per un virus.

2. Alcaloides

2.1 CÒLQUIC (*Colchicum autumnale*)

És un potent analgèsic, diürètic i antiinflamatori. Tanmateix, no acostuma a aprofitar-se per la seva alta toxicitat i la seva utilització es redueix a prescripció mèdica.

Fotografia 13: Còlquic (*Colchicum autumnale*), (Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

Així mateix, el còlquic (*Colchicum autumnale*) s'ha utilitzat en alguns casos per tractar la gota³ o alguns problemes dermatològics greus amb bons resultats.

Tal com he dit anteriorment, és una planta molt tòxica que necessita ser administrada per experts.

2.2 ESPÍGOL (*Lavandula angustifolia*)

L'espígol (*Lavandula angustifolia*) posseeix propietats sedants, colagogues, colerètiques, antiespasmòdiques, antisèptiques, cicatritzants, diürètiques i hipotensores. D'aquesta manera, podem dir que és una planta amb gran diversitat d'aplicacions.

Com a exemple, aquesta planta s'administra internament per ajudar a calmar migranyes i per via externa per tractar llagues i afavorir-ne la cicatrització.

Finalment, convé agregar que no se'n coneixen efectes secundaris destacables més enllà d'irritacions de la pell.

Fotografia 14: Espígol (*Lavandula angustifolia*), (Sant Llorenç de Morunys, 2019). Font: Elaboració pròpia.

³ Gota: malaltia inflamatòria que afecta les articulacions.

3. Gomes, mucíl·lags, principis amargs i tanins

3.1 CALÈNDULA (*Calendula officinalis* L.)

La calèndula (*Calendula officinalis* L.) destaca per ser sudorífica, estimulant, antiespasmòdica, coleràtica, colagoga i hipertensora. A més a més, posseeix virtuts antiinflamatòries i antisèptiques, tot i que molt lleugeres.

D'altra banda, es valuada en ginecologia perquè pot exercir lleugers efectes emmenagogs. També és vasodilatadora i pot utilitzar-se contra malalties infeccioses per les seves propietats antibacterianes i fungicides.

Tot i no ser perillosa, pot resultar discretament tòxica si es consumeix en dosis molt elevades.

Fotografia 15: Calèndula (*Calendula officinalis* L.), (Sant Llorenç de Morunys, 2019). Font: Elaboració pròpia.

3.2 DENT DE LLEÓ (*Taraxacum officinale*)

Fotografia 16: Dent de lleó (*Taraxacum officinale*), (Guixers, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

La principal característica del dent de lleó (*Taraxacum officinale*) és que pot estimular la secreció d'alguns òrgans que conformen l'aparell digestiu com, per exemple, l'estómac o l'intestí prim.

És més, aquesta planta també és diürètica i exerceix efectes depurats de manera general.

No provoca cap tipus d'efecte secundari i, a més a més, les seves virtuts medicinals resulten molt més efectives si s'utilitza la planta fresca.

3.3 MALVA (*Malva sylvestris*)

Fotografia 17: Malva (*Malva sylvestris*), (Sant Llorenç de Morunys, 2019). Font: Elaboració pròpia.

Els mucíl·lags que conté la fan totalment útil per tractar problemes relatius a l'aparell respiratori, essent capaç d'exercir accions expectorants. A més a més, és emol·lient, laxant i pot utilitzar-se per via externa per tractar llagues o d'altres problemes dermatològics.

Pel que fa a les contraindicacions, la malva (*Malva sylvestris*) no causa efectes secundaris.

3.4 MARGARIDA (*Bellis perennis*)

La margarida (*Bellis perennis*) és poc utilitzada en fitoteràpia. Tanmateix, convé recalcar que sí que té algunes virtuts medicinals.

Així doncs, aquesta planta és antitussiva i ajuda a reduir la pressió arterial. D'altra banda, s'ha utilitzat en pocs casos per tractar la gota i aplicar-la per via externa accelera la cicatrització de llagues o ferides.

Finalment, convé agregar que no se'n coneixen efectes secundaris o tòxics.

Fotografia 18: Margarida (*Bellis perennis*), (Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

3.5 TE DE ROCA (*Jasonia glutinosa* DC)

Aquesta planta aromàtica es caracteritza principalment per l'acció que pot exercir sobre l'aparell digestiu. Posseeix propietats estimulants i espasmolítiques i és un tònic amarg, motiu pel qual s'utilitza per tractar diferents problemes digestius.

No es coneix cap cas en què la seva utilització hagi provocat efectes secundaris o tòxics.

Fotografia 19: Te de roca (*Jasonia glutinosa* DC), (Odèn, 2019). Font: Elaboració pròpia.

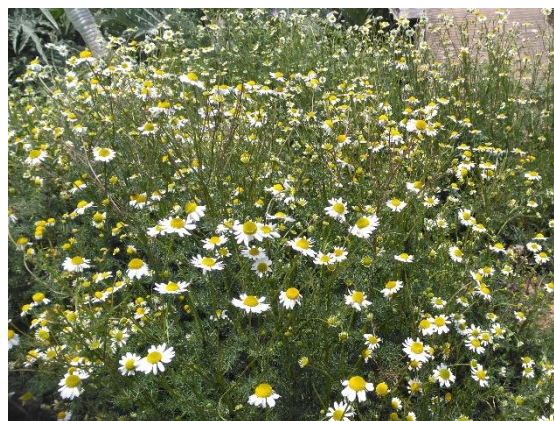
4. Olis essencials, resines, bàlsams i oleoresines

4.1 CAMAMILLA (*Matricaria chamomilla*)

Aquesta planta pot utilitzar-se per tractar molts problemes diferents degut a la diversitat de virtuts medicinals que posseeix.

És un tònic amarg, eupèptic, antiespasmòdic, carminatiu, colerètic i antiinflamatori, arribant inclús a actuar en ocasions com a un lleuger sedant. D'aquesta manera, s'utilitza principalment per alleujar afeccions digestives i externament per les seves ja mencionades propietats antiinflamatòries.

D'altra banda, no causa efectes secundaris o tòxics.

Fotografia 20: Camamilla (*Matricaria chamomilla*), (Odèn, 2019). Font: Elaboració pròpia.

4.2 ESPERNALLAC (*Santolina chamaecyparissus* L.)

L'espernallac (*Santolina chamaecyparissus* L.) no destaca especialment per les seves virtuts medicinals. Tot i això, s'utilitza com a vermífug en infants i com a tònic digestiu, estomacal⁴ i espasmolític en adults.

De vegades, tot i que no sempre, s'utilitza com a substitutiu del te de roca (*Jasonia glutinosa* DC) o la camamilla (*Matricaria chamomilla*) perquè les seves propietats medicinals s'assimilen entre sí.

A més, convé destacar que no se'n coneixen efectes secundaris.

Fotografia 21: Espernallac (*Santolina chamaecyparissus* L.), (Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

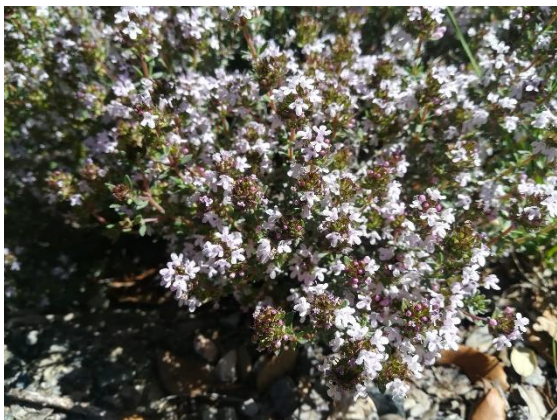
⁴ Estomacal: que actua sobre l'estómac.

4.3 FARIGOLA (*Thymus vulgaris* L.)

Generalment podem dir que la farigola (*Thymus vulgaris* L.) és eupèptica, colerètica, antiespasmòdica, antihelmíntica, antisèptica i cicatritzant.

Fotografia 22: Farigola (*Thymus vulgaris* L.), (Odèn, 2019). Font: Elaboració pròpia.

A més a més, pot exercir efectes carminatius (antiflatulents) sobre l'estómac i actuar com a antidiarreic lleuger. Per via externa resulta bactericida i fungicida, motiu pel qual és un bon desinfectant en addició a les seves propietats cicatritzants.

No acostuma a provocar efectes secundaris però, tot i això, les dosis molt elevades poden provocar efectes tòxics.

4.4 JULIVERT (*Petroselinum sativum*)

El julivert (*Petroselinum sativum*) destaca principalment per ser emmenagog. Tanmateix, posseeix d'altres propietats medicinals: és espasmolític, diürètic i carminatiu.

Aquesta planta pot aplicar-se, per exemple, en contusions després de picar-ne les seves fulles.

Generalment no resulta tòxic; això si, el seu oli essencial és molt tòxic degut al seu alt contingut en apiol, una oleoresina que resulta irritant i que, en grans dosis, pot acabar causant danys al ronyó o al fetge.

Fotografia 23: Julivert (*Petroselinum sativum*), (Odèn, 2019). Font: Elaboració pròpia.

4.5 MARDUIX (*Origanum majorana* L.)

El marduix (*Origanum majorana* L.) és una planta que pot actuar sobre l'aparell digestiu perquè és carminativa i, a més, pot exercir efectes antiespasmòdics.

No pot administrar-se sempre; cal tenir en consideració els problemes de salut que pot estar patint una persona (problemes diferents d'aquells que pot ajudar aquesta planta) i convé saber que utilitzar la planta fresca pot provocar irritacions.

Fotografia 24: Marduix (*Origanum majorana* L.), (Guixers, 2019). Font: Elaboració pròpia.

4.6 MARIA LLUÏSA (*Aloysia citrodora*)

Aquesta planta és eupèptica, estomacal, febrífuga, expectorant i espasmolítica, i destaca sobretot per l'ús que se li dona per tal de tractar problemes propis de l'aparell respiratori. No només s'utilitza pels seus efectes expectorants sinó que també s'utilitza com a aromatitzant en tisanes.

Poden otorgar-se-li d'altres aplicacions, però s'utilitza principalment per tractar indigestions i problemes estomacals.

A més a més, no produeix efectes secundaris o tòxics.

Fotografia 25: Maria Lluïsa (*Aloysia citrodora*), (Guixers, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

4.7 MENTA (*Mentha spicata*)

La menta (*Mentha spicata*) destaca per posseir una notable activitat anestèsica, a més a més de tenir propietats antiespasmòdiques, aperitives, colèriques, carminatives i estomacals, entre d'altres.

Les seves aplicacions es centren sobretot en dos aparells del cos: el digestiu i el respiratori. D'aquesta manera, les secreccions d'òrgans de l'aparell digestiu es veuen afavorides degut al seu

efecte antiespasmòdic i actua com a antisèptic i expectorant sobre l'aparell respiratori.

Finalment convé recalcar que aquesta planta medicinal sí que pot produir efectes secundaris com, per exemple, picor a les mucoses o espasmes de la glotis⁵, arribant a causar la mort en alguns casos després de dosis molt elevades.

Fotografia 26: Menta (*Mentha spicata*), (Odèn, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

4.8 ORENGA (*Origanum vulgare* L.)

Les seves dues virtuts medicinals principals fan de l'orenga (*Origanum vulgare* L.) un potent antiespasmòdic i antisèptic.

De més a més és estimulante, tònic, emmenagog i estomacal, essent especialment eficaç per tractar problemes digestius.

Pel que fa a les contraindicacions, no se'n coneix cap efecte secundari o tòxic.

Fotografia 27: Orenga
(*Origanum vulgare* L.), (Tuixent, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

⁵ Glotis: obertura superior de la laringe, entre les cordes vocals.

4.9 ORTIGA (*Urtica dioica*)

Els usos principals que se li donen a l'ortiga (*Urtica dioica*) intenten potenciar el fet que és diürètica i colagoga. Paral·lelament, és molt ben preuada com a complement dietètic per a persones anèmiques⁶, ja que el seu contingut en ferro és molt elevat.

Les propietats d'aquesta planta permeten que pugui exercir accions depuratives i també s'utilitza com a antidiarreic. Pot actuar estimulante les secreccions dels òrgans de l'aparell digestiu i també s'ha utilitzat en casos d'hemorràgies uterines o hemorroides.

Sempre i quan es prenguin les mesures adequades l'ortiga (*Urtica dioica*) mai resultarà tòxica. Tot i això, entrar en contacte directe amb aquesta planta provocarà petites reaccions al·lèrgiques, més conegudes com a urticària.

Fotografia 28: Ortiga (*Urtica dioica*), (Guixers, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

4.10 SAÜC (*Sambucus nigra*)

Fotografia 29: Saüc (*Sambucus nigra*),
(Sant Llorenç de Morunys, 2019).
Font: Elaboració pròpia.

Els principis actius que conté el saüc (*Sambucus nigra*) fan que tingui moltes propietats diferents, entre les quals convé destacar les diürètiques, sudorífiques i emol·lients.

Cada part d'aquest arbust és aprofitable. Així, per exemple, les flors s'utilitzen per tractar la grip i constipats gràcies a les seves propietats diaforètiques mentre que els seus fruits es manipulen per obtenir remeis amb propietats aperitives, diürètiques i sudorífiques. A vegades s'utilitza com a antirreumàtic i laxant.

No se'n coneixen efectes secundaris.

⁶ Anèmia: malaltia que afecta els glòbuls vermells i que acaba provocant la falta de vitamines i ferro, entre d'altres.

5. Àcids orgànics i enzims

5.1 ESBARZER (*Rubus fruticosus* L.)

L'esbarzer (*Rubus fruticosus* L.) destaca principalment per ser astringent.

En forma de gargarismes és útil per tractar problemes relacionats amb la mucosa bucal i pot servir com a tractament complementari en patologies relacionades amb l'aparell respiratori.

Pel que fa als efectes secundaris o tòxics, podem dir que aquesta planta no en provoca.

Fotografia 30: Esbarzer (*Rubus fruticosus* L.), (Sant Llorenç de Morunys, 2019). Font: Elaboració pròpia.

